

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jacobi Usserii Armachani Annales Veteris Et Novi Testamenti

Ussher, James

Lutetiæ Parisiorum, 1673

Cap. II. De communi mensium Macedonicorum & Asianorum, à numeris ordinalibus ductâ, denominatione: ubi & de Epiphaniâ, quinto die Ianuarii celebratâ, Hieronymi; & de Paschalis festivitatis tempore à ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-14425

[Constantin. Geoponic. l. 1. c. 8.

in Hipparchi in Aratu Phoenomen. pag. 26. edit. Florentin.

in Profr. Oecumenii scholii in Acta Apost.

in Apud Euseb. lib. 7. biflor. Eccl. cap. 16.

à Diophane Bithyno, in libris de Rusticâ quos Dejotaro regi misit, & relatam notavimus, in Geoponicorum lib. 1. cap. 8. referri videmus. Oribasius verò, ex methodo à Galeno superius præscriptâ (unde & illum de Equinoctio & Mensibus Epiphanius locum desumpserat) post decimum abhinc diem eam fieri collegit. In Loi enim Macedonici initium Solstitium æstivum incidisse, Galenus ibi docuerat. Post Solstitium verò illud triginta circiter diebus Caniculæ exortum contingere, ab Hipparcho Bithyno est traditum: in Rhodio nimirum climate; quemadmodum à Gemino etiam, in XV. Ifagoges suæ capite, est annotatum. Atque hinc, non ad Julii diem XX. eique respondentem XXVI. Loi Pergameni æquè ac Macedonici, sed ad Julii XXX. vel XXXI. Heliacus Canis ortum fuisse referendum Oribasius concluderat.

Septembris Juliani proleptici dies XXIV. omnibus qui Macedonicam formam receperant commune erat anni principium: cum quo & Syri Antiocheni, ante anni rationem à Julio Cæsare constitutam, eorumque postea exemplo Romanorum Imperatores, Indictionum circulum inchoarunt. Sed primum suum mensum, Macedonum Europæorum more, Antiocheni, (ut Ephesii & Pergameni) Diem nominaverunt; quem Syromacedonum alii (cum Smyrnenis) Hyperberetæum appellare maluerunt. Quod de Antiochenis, ex Juliani Misopogne colligimus, qui decimum eorum mensum Loum fuisse indicat: de cæteris, ex Euthalio Diacono (sive quis alius scriptor Martyrii B. Pauli fuerit, anno Domini CCCXCVI. exarati) qui capite truncatum Paulum Apostolum fuisse tradit, τὴν μὲν ἡμέραν τῆς Σοφιστικῆς Πανήγυρος ἡμερῶν, ὅτις λέγεται παρ' Ἀθηναίων Ἐπιφάνιος, παρ' Ὀμιλίας τῆς αἰῆς τοῦ ἁγίου Ἐλευθίου, ἡμερῶν τῆς αἰῆς τοῦ ἁγίου Ἐλευθίου. Quinto die juxta Syromacedones Panemî mensis, qui apud Agypsiōs dici potest Epiphî; apud Romanos verò tertio Calendarum Julii, nempe vicesimo nono mensis Junii. Initio Syromacedonici Panemî in XXV. die Junii posito.

Ubi tamen & illud tenendum, tum Antiochenos, tum reliquos etiam Syros atque Palæstinos, sub Romanorum imperio viventes, præter menses suos proprios etiam Julianos usurpasse; sed nominibus ad Syromacedonum, non ad Macedonum Europæorum, menses proximè conformatis expressisse. Quum enim à XXV. Augusti die, hi quidem Hyperberetæum, illi verò Gorpiciam suam inchoarent, Septembri Juliano Gorpiciam nomen est adaptatum, eademque in cæteris servata ratio: ut in Josephi de Bello Judaico libris posterioribus, Anatolii Laodiceani Episcopi Canone Paschali, Concilii Antiocheni (anno CCCXLI. habiti) XX. Canone, & aliis videre licet. Atque ita, paulatim, oblitteratâ Macedonici anni formâ, non apud Syros solùm reliquos, sed apud ipsos etiam Antiochenos, ejusmodi mensium Julianorum usus est retentus. Indèque XXI. Martii diem, ad quem Nicænum refertur æquinoctium, τῆς εὐαγγελίας Ἀποστόλων, ἡ Μακκαρίου, ἡ Δυλτρὶ ἐστὶν XXI. in Pro-

logo Paschalis sui laterculi, circa annum CCCLXXXVIII. Theodosio August. dicati, Theophilus Alexandrinus asserit: neque alios quàm hujusmodi menses cum arâ Antiochenâ Johannem Malelam & Evagium Scholasticum conjunxisse animadvertimus.

C A P. II.

De communi mensum Macedonicorum & Asianorum, à numeris ordinalibus ductis, denominatione: ubi & de Epiphaniâ, quinto die Januarii celebratâ, Hieronymi, & de Paschalis festivitatis tempore à Montanistis in Phrygiâ observato, Sozomeni locus illustratur.

Quomodo in propriè dictâ Asiâ, ab Ephesii, Pergamensis & Smyrnenis, Macedonicæ mensium appellationes retentæ fuerint, jam vidimus. Magnesiâ verò in eadem ad Mæandrum incolæ, mense Lenæone cum Smyrnenis scædus ineuntes (inter Arundelliana matrona à Seldeno nostro editum) Jonicis potiùs usos se fuisse subindicant. Ionum enim proprium hoc fuisse vocabulum docet Proclus, ad illud Hesiodi:

Μῶνα δ' Ἀλωαῖον καὶ ἡμερῶν, ἡδὲ τῶν πατρῶν. Quum in eadem igitur anni formâ, non eadem à Macedonibus & Asianis omnibus mensium usurparentur nomina; ipsæque Macedonicæ mensium appellationes non modo ab Asianis, sed etiam ab Achivis, Chaldæis, Tyriis, & Gazensibus (ut de Julianis mensibus ab eisdem denominatis non dicam) ad alia atque alia tempora denotanda applicatæ fuerint: consensui inter Macedones & Asianos omnes inducendo, & confusioni (ex tantâ mensium ἑμμετρίᾳ ortæ) devitandæ hoc excogitatum est remedium, ut à numeris, communem & ab omnibus, (tam Asianis quàm Macedonibus) receptum mensium ordinem exprimentibus, iidem denominarentur; à primo autumnali mense ducto numerationis principio. Hoc enim commune fuisse non Macedonibus solùm (quod in capite præcedente est ostensum) sed etiam ἡμερῶν τῶν πατρῶν καὶ ἁγίων ἁγίων, in librum quintum Physicorum Aristotelis scribit Simplicius; ut circa Autumnale æquinoctium annum suum inciperent.

Hinc in Timothei Actis Polycrates (cum aliis Sanctorum Vitis Lovanii anno 1485. editus ab Ephesii occisum eum fuisse narrat, in festivitatis eorum quàm vocabant Scitagogiorum (vel Catalogiorum potiùs) quæ est secundùm Asianos quidam [quarti] mensis tricesimâ, secundùm Romanos autem mensis Januarii XXII. die; re-gnante Nervâ. Ubi numerum mensis, qui libratii negligentia exciderat, ex aliis ejusdem Timothei Actis à Petro Halloixio (in Notationibus ad cap. VII. Vitæ Polycarpi) citatis supplevimus: in quibus ita scriptum legebatur.

Ἐπιλάσθη δ' ὁ ἄγιος ἡμερῶν Ἀποστόλων, ἡ Πεντηκστής, ἡ ἡμερῶν τῶν ἁγίων Τριώδου, ἡ ἡμερῶν τῶν ἁγίων Καταγωγίων. ἡμερῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἡμερῶν

τετάρτου

την αὐτὴν περὶ τῆς ἡμέρας τῆς Πρωτογενεῖς Ἰανουαρίου... ὁμοίως δὲ καὶ τῆς Πρωτογενεῖς Ἰανουαρίου... ὁμοίως δὲ καὶ τῆς Πρωτογενεῖς Ἰανουαρίου...

Eadem quoque denominandorum mensium & Macedonas & Asianos usos fuisse formulā, ex Arriano observavimus; initium navigationis, ab Indi fluvio ostiis in sinum Persicum, à Nearcho & locis instituta, hīce temporum characteris in Indicis suis designante.

Et autem Etesii venti cessarunt (qui astitis totam tempestatem occupabant, & ex mari in terram spirantes, atque ita navigationi viam praecludentes) tum verò properè solverunt; archonte Athenis Cephisodoro, die vicesimo mensis Boëdromionis, quemadmodum Atheniensēs agunt tempora, ut autem Macedones & Asiani, undecimo ex quo Alexander regnabat anno. Ubi tamen in archontis Atheniensis nomine errorem esse commissum, certum est. Cùm enim, Alexandro vivente, & cœptam & peractam fuisse navalem istam expeditionem constet: non ante proximum post obitum illius annum, in archontum ἐπισημαίων Catalogo Cephisodoros locum aliquem obtinet.

Scribit autem Nearcho ipse (Strabone, in libro 15. Geographiæ suæ, referente) ἡμεῖς τὸ βασιλεὺς τελευτῶντι τῷ ὀδοῦ, ἀπὸ τῆς ἐπισημαίων καὶ Πλειάδαδε ἐπισημαίων ἀφ᾽ ἡμῶν τὸ πᾶν, ἕως τῆς ἐπισημαίων οὐρανίου ὄψεως: Alexandro rege iter jam peragente, se in autumno sub Vesperisnum Pleiadum exortium navigationem coepisse, cùm nondum apertè venti spirarent. Jam, si Ephemeridem nostram consulas; ad mensis primi (Asiani æquè ac Macedonici) octavum, & Octobris Juliani diem primum, ex Gemini Parapegmate, videbis annotatum, Euclemoni vespertinas apparere Pleiades; cum quibus diebus & Attici Boëdromionis ἡμέρα, Olympiadis CXIII. anno 3. concurrisset invenimus. In anni enim illius Olympiadici Boëdromione & Dio, inisse regni Alexandri Macedonici annum undecimum; ex iis quæ de Alexandri Temporibus alibi à nobis sunt disputata, intelligitur. Jam verò quum illo in loco, quem mutuum esse, asteriscis appositis indicavimus; τὰ ἄ μὲν ὅτι ἰσχυρῶς ἔγραψεν Ἄρριανος Ἰανουαρίου ἡμέρας ἑξήκοντα ἑπτὰ, ἀντὶ τῆς ἡμέρας τῆς Πρωτογενεῖς Ἰανουαρίου, an Audynum, an Artemisium ea significaret; ignorans, totum hoc comma,

ut minimè à se intellectum, negligendum putavit. Hæc certè de lacunâ illâ conjectura mea fuit: quam prudentiorum Criticorum calculo, vel probandam vel improbandam, lubens relinquo.

In tomo quinto Operum Chrysofomi, nunquam satis laudatæ editionis D. Henrici Savillii, inter sermones Panegyricos dubiæ fidei, habentur in Pascha orationes septem: quarum postrema tamen octavæ titulum præfert, non solum in Gabrielis Archiepiscopi Philadelphię, quo ille usus est, Manuscripto, sed etiam in Barocianæ Bibliothecæ (ad Bodleianam nunc translata) altero; quomodo & à Theodoro Balsamone citatam notavimus, in commentariis ad septimum Apostolorum canonem huc nos ita remittente. Ζῶτα δὲ τὸ ἄ λόρον τὸ ἐπ᾽ ἡμῶν πνεύματι Ἰωάννη Χρυσοστόμου, ὁ ἐπισημαίων τῆς Πάσχα. Quare etiam octavam orationem sancti Patris nostri Ioannis Chrysofomi, quam scripsit in Pascha. In nostris enim codicibus penultima videtur desiderari oratio, cujus, in ultimæ principio, non obscuram factam mentionem licebit animadvertere.

In postremâ verò hâc homiliâ, Theophania peragi refert author, ἡμεῖς ἀποδείξωμεν περὶ τῆς Πρωτογενεῖς Ἰανουαρίου, die certâ & definitâ; decimâ tertîâ nimirum quarti mensis, secundum Asianos. A vicesimo quarto verò (ut jam audivimus) Decembris die incipiebat quartus Asianorum mensis, maximâ sui parte Romano Januario respondens; cujus die quinto Theophania apud illos celebrata fuisse, hinc colligimus; non, ut apud alios, die sexto. Quod Hieronymi loco lucem non modicam præfert in Commentariis ad cap. 1. Ezechielis; ubi tempus visioni illius, anno tricesimo, die quinto quarti mensis exhibitæ, ad Christum, anno ætatis tricesimo in Theophaniis vel Epiphaniis baptizatum, ita per anagogen accommodat. Illud intelligendum, quòd in tricesimo ætatis suæ anno Dominus ad baptismum venerit: in quarto mense, qui apud nos vocatur Januarius, & est in anni primus exordium; præter Nisan mensem novorum, in quo Pascha celebratur. Apud Orientales enim populos, post collectionem frugum & torcularia, quando decima deferebantur in templum, October erat primus mensis, & Ianuarius quartus. Quinzam autem diem mensis adjungit, ut significet baptismum, in quo aperti sunt Cœlesti cœli, & Epiphaniarum dies hucusque venerabilis est (non, ut quidam putant, Natalis in carne: tunc enim absconditus est, & non apparuit (quod huic temporì congruit, quando dicitur est; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

De Montanistarum quoque heresi, in Asia propriè dictæ regione Phrygiâ commorantium, Paschalis nostræ homiliæ author (qui & ipse Asianus fuisse videtur) verba faciens; περὶ τῆς Πρωτογενεῖς Ἰανουαρίου, inquit, μὲν τὸ ἀπό τῆς φυλάξεως, τῆς Πάσχα, μὲν ὁ ἑβδόμου ἡμέρας Ἰανουαρίου ἡμέρας ἑξήκοντα ἑπτὰ. Decimam quartam primi mensis observat, hoc est, mensis secundum Asianos septimi, non decimam quartam Lune. De Paschatis celebratione loquitur: in quâ τῷ πνεύματι Ἰωάννη

* Vid. eund. Arrian. de reb. Alexandri, l. 6. p. 137. edit. Græco-Lat.

1. Vsser. de Maced. an. Solari.

κρίτω ἀπὸ τοῦ ἡλιακοῦ μέλους, καὶ ἀπὸ τοῦ σελωιακοῦ, ἢ ἂν Ἰαννουαρίῳ (qui Afianus in usu) non ἂν Lunari quartam decimam suam defumpfisse istos nar- rat. Quod ipsum pluribus, in Ecclesiasticae suae historiae libro VII. cap. 18. Sozomenus hunc in modum explicat.

Μοντανιστῶν, οὗς Πεπουζίτας ἢ Φρύγας ὀνομάζουσι, ἔβητο πρὸς τὴν μέθοδον εἰσαγαγόντες, καὶ πρῶτον τὸ Πάσχα ἄρουσι πρὸς τὸ ἴδιον τῶν τῆς σελωιακῆς ἑορτῆς πολυσημασίᾳ χρησιμεύοντων. φασὶ δὲ ἠελίου μόνου τοῦ ἡλιακοῦ ἐπιπέδου κύκλου τὸν ὁρίζοντα κρηνοζῶντας, καὶ μὴ μὲν ἕκαστον εἶναι ἡμερῶν τριακοντα, ἀρ- χῶνται δὲ τῆς ἑορτῆς ἀπὸ τῆς ἑσπέρης Ἰουλιανῆς, ἢ ἴσ- τὴν αὖ καὶ Ῥωμαίων, καὶ ὅτι κληροῦν Ἀπειλλίων ἐπιπέδου, φασὶ, ὅτι δύο ἑσπέραι τότε ἐβλήθησαν, οἷς οἱ χρονοὶ καὶ οἱ ἑσπέραι διελούμενοι, καὶ τούτω διελούμενοι, πρῶτον σελωιακῶν ἑξῆς ὀκταήμερος τὸ ἡλίῳ συνίηται, καὶ ἄμερον καὶ πρῶτον ἡμερῶν συμβαίνει. καὶ ὅτι ἡ ὀκτα- ἡμέρος τῶν σελωιακῶν ἑορτῶν ἀρχοῦνται ἐπὶ τῆς [ἐπι- ἡμέροισι μισῶν, ἡμέρας δὲ ἡμερῶν εὐκατοίας εἶναι ὄνομα,] ὅτι αὖ οἱ ἡλίου πρὸς ὀκτὼ ἑσπέραι εἶναι, λογίζο- μένων ἑσπέραι ἐπὶ τριακοντα ἑξῆς [πέντε] ἡμερῶν, καὶ ἑσπέραι τριπτα ἡμερῶν μισῶν. Ἀπο δὲ καὶ ὅτι κληροῦν Ἀπειλλίων, οὗς ἀρχῆς ἕως κτίσεως, ἡλίου καὶ ἑσπέραι μὴ ἀλογίζονται πρὸς εἰρησῶν τοῦ ἡλίου ἡμερῶν ἑσπέραις πρῶτον κληροῦν, καὶ πρῶτον αὖτο ἄρουσι πρὸς ὀκτὼ ἡμερῶν Ἀπειλλίων, καὶ ἰσὺ αὖ τὸ Πάσχα ἄρουσι, εἰ συμβαίη, καὶ πρὸς ἀσπέραι μισῶν τῶν ἡμερῶν. [εἰ δὲ μὴ] ὅτι τὸ ἐξο- ἴδιον Κουεσκῆ ἑορτῆζουσι. ἄρχονται γὰρ, φασὶ, ἀπὸ πρῶτον κληροῦν μέχρι εὐκατοῦ ἑσπέραις.

Montanista, quos Pepuzitas & Phrygas ap- pellant, peregrinam quandam rationem commen- ti sunt secundum quam Pascha celebrant: siqui- dem eos, qui in hoc negotio Luna cursum curiose observant, reprehendunt: ac dicunt solos esse Solares circulos iis sequendos, qui ista recte or- dinare volunt. Et menses quidem singulos esse triginta dierum statuunt: incipere autem diem primam ab aequinoctio verno, qua Romanorum more dicatur nona Kalendas Aprilis: quando- quidem, inquit, duo ista Luminaria tum crea- ta sunt, quibus & tempora & anni declaraven- tur. Idque eo demonstratur, quod Luna elapso unoquoque octennio cum Sole conjungatur; & utrisque eodem tempore, novilunium (sive novi mensis principium) contingat. Siquidem octen- nii spatium in cursu Lunari nonaginta novem mensibus, diebus vero bis mille nongentis viginti duabus completur: intra quas Sol octo cursus ab- solvit, destinatis unicuique anno diebus tre- centis sexaginta [quinque] cum quarta in super- unius diei parte. Et enim a nona Kalendas Apri- lis, ut ab exordio creationis Solis ac primi men- sis supputant memoratam in sacris literis deci- mam quartam diem; & hanc esse dicunt octa- vam Idus Aprilis, in qua Pascha perpetuo celebrant; si enim hac die dies resurrectionis forte concurrat. Alioqui sequenti Dominicâ festum peragunt. Scriptum est enim, inquit, A decimaquarta die usque ad vicesimam primam.

In qua narratione duo mihi videntur ab ipso Sozomeno commissa fuisse errata: atque ut ea sibi consentanea redderentur, à libra- riis admessa fuisse totidem alia. Unum qui-

dem, quod Phryges sive Pepuzite isti (à Phrygiæ vico Pepuzâ ita denominati) men- ses singulos triginta dierum numero defini- rint: quum Afianorum mensium, utpote So- larium, alii XXX fuerint dierum, alii XXXI, ut in sequente capite videbimus. Quandoqui- dem verò menses duodecim τετρακαισθιαται 360, tantum dies conficiebant, numerum πέντε supe- radditum temerarii correctores subduxerunt: quem tamen & Nicephorus (in XII. Eccle- siasticae suae historiae libro, cap. 32. ex Sozome- no sua mutuatus) disertè expressit, & quadranti- tis diei subiecta mentio, totusque Octaëteridis epilogismus, adjiciendum necessario flagitat. Dies enim Octaëteridis 2922. in annos octo di- stributi, unius anni quantitatem, dierum 365, relinquunt.

Alter Sozomeni videtur fuisse error, quod decimum quartum diem mensis Paschalis Mon- tanistatum (quem decimum quartum septimi Afianorum mensis fuisse, ex Paschali homi- liâ jam audivimus) cum Octavo Idus Aprilis comparaverit; octavo (dierum ratione negli- gentius fortasse subductâ) posito pro septimo. Et ut calculus iste sibi constaret, primum Paschalis illius mensis diem in nonum Kalen- das Aprilis à correctoribus fuisse transformatum, vel inde non levis oritur suspicio, quod octavum Kalendas Aprilis, in Tripartita his- toriâ libro IX. capite trigesimo nono reten- tum hîc videamus ab Epiphano Schola- stico, vetustissimo Sozomeni Latino inter- prete.

Etsi enim, quarto quoque anno (ut vide- bimus) propter diversum diei intercalaris in utroque anno situm, septimi sive Paschalis Afianorum mensis kalendæ in nonum Kalend. Aprilis Juliani anni inciderint: cum octavo tamen, (ut, ex Actis Polycarpi, in sequente capite, docebimus) ordinariè concurrebat; quo & æquinoctium & principium Mundi conti- gisse, Cæsareensis Synodi sub Theophilo ha- bitæ Episcopi (si qua fides vulgatis illius Con- cillii Actis sit adhibenda) definiverunt: ad quod comprobandum importuna illa Octaë- teridis descriptio à Sozomeno hue est indu- cta. Phryx nimirum iste, à quo is hæc acce- perat, quum in VIII, vel IX. kalendas Aprilis novilunium fortè incurrisse animadvertisset, & nono quoque anno redeunte similem eo die ab initio Solis & Lunæ factum fuisse concur- sum sibi persuasisset, (ratus, octo annorum periodo confectâ, exactam futuram utriusque sideris ἀποκατάστασιν) hoc ut ἡμῶν ἑσπέραις, argumentum homo imperitus attripiebat. Alias enim Octaëteridis, in Paschate constituendo, à Montanistis, Lunarem omnem calculum hinc abdicantibus, nullam omnino rationem fuisse habitam exploratum est.

*Inclusa hæc, in Genevensi editione Grego- Latiâ, Typographi negligentia, desiderantur.

Alioqui. Ita vetus interpres, Epiphanius Scholasticus, in Histor. tripartit. l. 9. c. 39. ex quo, inclusas istas particulas interpo- suimus, quas & ipse sensus necessarib. postulabat.

Exod. 12. 18.

